

КАФЕДРА СТАРОВИННОЇ МУЗИКИ

СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ФОРТЕПІАНО

Освітній ступінь	магістр
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» ОРГАН

Курс	1, 2
Семестр	1, 2, 3

Статус	обов'язкова
--------	-------------

ECTS	4
Годин	120
Індивідуальні заняття	48
Самостійна робота	72

Форма контролю	Залік
----------------	-------

Інформація про викладача

ПІБ	Булибенко Галина Вікторівна, Заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри старовинної музики НМАУ ім. П.І. Чайковського
Профіль викладача	orcid:0000-0002-1062-8796
e-mail	galinabulybenko@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Фортепіано і орган – споріднені клавішні інструменти, які незважаючи на свою різницю, мають багато спільного, а саме – методичні та виконавські завдання щодо роботи над музичними творами та їх інтерпретацією. Ще в часи романтизму орган став віртуозним концертним інструментом, гра на якому стала вимагати від органіста неабиякої розвинутої клавішної техніки.

Зрозуміло, що єдність музичних та виконавських завдань робить заняття на цих інструментах взаємодоповнюючими, що дає можливість органістам використовувати при грі на органі весь «арсенал» знань і навичок, одержаних в класі фортепіано, лише творчо пристосовуючи його при грі на органі, і навпаки – гра на органі дуже корисна для піаністів, якщо піаніст, який вивчає орган, підходить до процесу використання одержаних в органному класі знань та навичок творчо.

МЕТА КУРСУ – вважається вдосконалення тих навичок і знань, які вони вже одержали на фортепіанному факультеті до вступу в магістратуру ВНЗ, і які дадуть їм змогу швидко просувати одержані знання для оволодіння новим для них інструментом – «орган».

ЗАВДАННЯ КУРСУ – вдосконалення технічної та виразної бази гри на фортепіано, розвиток артистизму, динамічної побудови форми твору, напрацювання різновидів туше для подальшого використання одержаних навичок в органному виконавстві.

СТУДЕНТ ПОВИНЕН ЗНАТИ:

- основні стилі фортепіанної музики та відповідний їм репертуар;

- засоби музичної виразності щодо різних стилів фортепіанної музики;
- професійні навички гри на фортепіано та доцільне користування ними;
- методи подолання складнощів, з якими зустрічається виконавець;
- теоретичні основи гри на фортепіано;
- методи напрацювання навичок самостійної грамотної роботи над музичним твором;
- основні принципи педалізації в різних музичних стилях та формах;
- особливості вибору темпу в творах різних стилів та тонкощі використання музичного часу;
- основи грамотного вивчення музичного матеріалу та обґрунтування своєї концепції щодо його виконання;

СТУДЕНТ ПОВИНЕН ВМІТИ:

- самостійно вивчити та виконати будь-який фортепіанний твір;
- грамотно застосовувати засоби виконавської виразності для яскравого виконання музичного твору;
- накопичити та творчо використати навички, одержані в класі «фортепіано», для вивчення свого основного інструмента «орган»;
- постійно підвищувати технічний рівень гри на фортепіано;
- напрацювати навички будування своєї власної виконавської концепції при здійсненні інтерпретації будь-якого твору.

Перелік тем

Тема 1. Робота над звуковидобуванням при гри legato у кантиленних розділах твору.

Тема 2. Робота над розвитком піаністичних можливостей студента з урахуванням рівня його попередньої підготовки та індивідуальних фізично-моторних якостей.

Тема 3. Особливості формобудування в вільних формах.

Тема 4. Робота над вихованням виконавської впевненості, артистизму та розкриттям творчої особистості студента.

Тема 5. Обговорення використання технічних можливостей фортепіано.

Тема 6. Робота над динамічним наповненням твору.

Тема 7. Робота над концертним виконанням творів та підготовкою до концертних виступів.

Тема 8. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору на етапі його розбору.

Тема 9. Тонкощі педалізації

Тема 10. Робота над музичною формою творів та виявлення їх технічних складнощів.

Тема 11. Робота над розвитком музичного мислення з метою наскрізного розвитку твору.

Тема 12. Активізація самостійності творчих музичних рішень, виконавської ініціативи в інтерпретації музичних творів, розвитку образно - асоціативного мислення.

Тема 13. Робота над концертним виконанням творів та підготовкою до концертних виступів.

Тема 14. Робота над вихованням виконавської впевненості, артистизму та розкриттям творчої особистості студента.

Форми та технології навчання

1. Вербальний: інтерактивний (діалог, бесіда).
2. Практичний: аналітична практика;
3. Наочний: демонстрація.

Навчальні ресурси

Основні та додаткові матеріали до навчальної дисципліни надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Виступи на академічних концертах	10
2.	Виступи в концертах класу/ ансамблевих концертах	15
3.	Участь у майстер-класах (активна форма), конкурсах, фестивалях, запис відео для участі в онлайн конкурсах та інших творчих проектах	10
4.	Участь у майстер-класах (пасивна форма), семінарах, практикумах, що присвячені проблемам ансамблевого виконавства	10
5.	Відвідування культурно-мистецьких заходів з подальшим аналізом	5
6.	залік	50
	Всього	100

КРИТЕРІЇ 100-БАЛЬНОЇ ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ

Бал	Загальні критерії оцінки
90-100 (A)	Студент демонструє глибоке осягнення художнього змісту і форми музичного твору, виявляє індивідуальне ставлення до художніх образів, створює цікаве оригінальне реєстрування. Виконання акомпанементу відрізняється технічною досконалістю, яскравою артистичністю та емоційною гнучкістю у поєднанні з психологічною витривалістю. Ансамбль з партнером досконалий, повне музичне відчуття один одного. Органіст впевнено та вміло користується технічними засобами органа. Протягом навчання активно бере участь в творчих заходах, часто виступає на сцені, наполегливо і продуктивно працює самостійно.
82-89 (B)	Студент демонструє досить високий художній та технічний рівень виконання, сценічну волю, артистизм. Його інтерпретація свідчить про вдумливе відношення до авторського тексту та пошук оптимальних виразних засобів втілення образного змісту музики. Дуже хороший ансамбль з партнером. Органіст-концертмейстер грамотно користується технічними засобами органа. Протягом року систематично виступає на сцені, наполегливо займається самостійно.
74-81 (C)	Студент добре розуміє художній зміст твору, досить переконливо інтерпретує його. Ансамбль має деякі технічні недоліки. Користування технічними засобами органа не досконале. Протягом навчання студент регулярно виступає на сцені, сумлінно займається самостійно.
64-73 (D)	Студент справляється в цілому з виконанням програми, припускає деякі неточності в нотному тексті, темпах, співпадає з партнером, недостатньо володіє технічними ресурсами, не має достатніх навичок у виконанні. Протягом навчання виступає публічно, систематично працює самостійно. Протягом семестру репертуарні вимоги виконав повністю.
60-63 (E)	Виконання студента відрізняється посереднім художнім, технічним та емоційним рівнем, психічною нестійкістю, допускаються помилки в нотному тексті, не співпадає з партнером в ансамблі. Протягом навчання рідко виступає публічно, нерегулярно працює самостійно.

35-59 (FX)	Студент демонструє відсутність творчого прочитання авторського тесту, артистизму, низький рівень складності програми, відсутність розуміння стилю та жанру, технічних навичок в користуванні інструментом. Поганий ансамбль з партнером. Протягом навчання дуже рідко виступає на сцені, спорадично працює самостійно.
1-34 (F)	Виконання студента відрізняється низьким художнім, технічним та емоційним рівнем, психічною нестабільністю, допускаються грубі помилки в нотному тексті. Володіє незначним репертуаром. Протягом навчання практично не виступає публічно, дуже погано самостійно працює.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у публічних виступах в якості виконавця, помічника органіста або ведучого концертного виступу органного класу, а також відвідування найрізноманітніших культурно-мистецьких заходів.

Рекомендована література

1. Виконавські школи вищих учбових закладів України: тематичний збірник наукових праць/ Київська державна консерваторія ім. П.І. Чайковського. – Київ, 1990. – 180 с.
2. Зі спадщини майстрів. Книга перша: Збірка статей//Науковий вісник НМАУ. – Вип..30. – К., 2003.- 284 с.
3. Кас'яненко Л.О. Робота піаніста над фактурою: Посібник з вивчення виконавчої інтерпретації фактури фортепіанного твору. – К., НМАУ, 2003. – 168 с.
4. Кашкадамова Н. Фортепіанне мистецтво Шопена: Науково-методичний нарис. – Тернопіль: СМП „АСТОН”, 2000. – 80 с.
5. Київська фортепіанна школа. Імена та часи: Колективна монографія. – Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013. – 630 с.
6. Рощина Т. Володимир Вячеславович Пухальський (1848 – 1933 гг.), засновник київської фортепіанної школи// Культурологія та мистецтвознавство.– К.: Київське музикознавство, 2004. - Вип. 13. – С. 117 – 126.
7. Рощина Т. Кантілена і педалізація як суттєві акценти фортепіанного виконавства у педагогічних принципах Олександра Александрова, видатного діяча київської школи піанізму// Музичне виконавство. Кн. 9. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2003. – Вип.26. – С. 82 – 93.
8. Рощина Т. Олександр Александров про музичний романтизм як явище піаністичної культури //Культурологія та мистецтвознавство.– К.: Київське музикознавство, 2003. - Вип. 9. – С. 171 – 183.
9. Рощина Т. Репертуарна модель піаніста – виконавця: творчий пошук чи вибір стереотипу // Музичний твір як творчий процес. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2002. – Вип..21. – С.246 - 253.
10. Рощина Т. Деякі проблеми української школи піанізму на рубежі століть// Музичне виконавство. Кн. 6. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2000. – Вип. 14. – С. 41 – 49.
11. Рощина Т. З історії київської фортепіанної школи: професор Володимир Володимирович Нільсен // Культурологія та мистецтвознавство.– К.: Київське музикознавство, 2004. - Вип. 15. – С. 248 – 258.
12. Рощина Т. Світло особистості Лідії Борисівни Шур – музиканта і педагога// Музичне виконавство. – К.: Науковий вісник НМАУ, 1999. – Вип. 3. – С. 162 – 170.

13. Руденко Н.І., Регіна Самійлівна Горовиць та її уроки/– Монографія. – Київ: КДВМУ, 2001. – 255 с.
14. Снегирьов О.М. Піаністи України. Вип.1. – Київ: КДВМУ, 1997. – 76 с.
15. Снегирьов О.М. Піаністи України. Вип.2. – Київ: КДВМУ, 1998. – 112 с.
16. Снегирьов О.М. Піаністи України. Вип.3. – Київ: КДВМУ, 1999. – 79 с.
17. Снегирьов О.М. Піаністи України ХХ ст. – Київ: КДВМУ, 2001. – 159 с.
18. Фридерік Шопен: Збірка статей.//Науковий вісник НМАУ. Вип..9.- Львів: Видавництво „Сполом”, 2000. – 399 с.
19. Хурсіна Ж.І. Видатні педагоги-піаністи Київської консерваторії (1917 – 1938). – К.: Муз. Україна, 1990. – 134 с.
20. Шукайло В.Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста: Навчальний посібник. – Х.: Факт, 2004. – 160 с